

”וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ אֲרָצָה”

יוסף מביא את שני בניו אל אביו יעקב. יעקב החולה שוכב על מיטתו אך בואם משפיע עליו "וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל-הַמֶּטֶה" יעקב יושב, מבקריו סביר להניח עומדים מעליו. הוא מבקש לברך את נכדיו, שאותם הוא מחשיב כבניו שלו "לִי-הֵם" ואכן אפרים ומנשה- בני יוסף הם חלק משנים עשר השבטים- יוצאי בני יעקב. לאחר שיעקב מברך את הבנים יוסף ובניו משתחוים ליעקב.

- ציירו בדמיונכם את ההשתחויה שבפסוק. מי נמצא מעל מי בראשית המפגש? מי נמצא מעל מי ברגע ההשתחוות?
- מדוע מבקש יוסף מבניו להשתחוות? מה מבטאת ההשתחוות?
- צפו בחבר הכנסת גדי יברקן המקבל את אמו ביום השבעתו בכנסת: האם גם אתם נוהגים כך בהוריכם? מה דעתכם על נוהג זה?
- האם אתם מכירים מנהגים במשפחתכם שמטרתם הבעת כבוד למבוגרים? כיצד אתם מכבדים את הוריהם וסבתכם או סבתותיכם?

שיר לפרשה: המלאך הגאל

הפסוק הזה הוא חלק מברכת יעקב לאפרים ומנשה. ברכה זו נהוג לומר בהמשך ל"קריאת שמע שעל המיטה" וכן בשמחת תורה בעליית הנערים לקריאה בתורה.

- מיהו המלאך שגאל את יעקב?
- מדוע לדעתכם מבקש יעקב ברכה מהמלאך שגאלו ולא מה' בכבודו ובעצמו?
- למה לדעתכם מתכוון יעקב במילים "ויקרא בהם שמי ושם אבותיי"?
- מדוע יעקב מזכיר את "אבותיו" ברבים ולא "אביו" ביחיד?

הפרשה בקצרה: ויחי

יעקב חש שחייו קרבים לסופם. הוא קורא ליוסף בנו ומשביע אותו שלא יקבור אותו במצרים, אלא בארץ כנען בקבר אבותיו. יוסף מגיע עם שני בניו ליעקב החולה. יעקב מספר ליוסף על הבטחת הקב"ה אליו בדבר ריבוי צאצאיו וירושת הארץ, ומזכיר את מות רחל, אשתו האהובה ואימו של יוסף.

יעקב מברך את יוסף ואת בניו מנשה ואפרים, ומכלילם כבניו למרות שהם נכדיו. הוא שם את יד ימינו על ראשו של אפרים הצעיר, ואת יד שמאל על ראשו של מנשה, הבכור. יוסף רואה זאת ונבוך. הוא מנסה להעביר את יד ימין של יעקב מאפרים למנשה. יעקב חלש וכמעט שאינו רואה אך הוא מתעקש לברכם כך. הוא מספר ליוסף כי הוא יודע שאפרים הצעיר ירבה ויתברך יותר מאחיו המבוגר ממנו. יעקב מברך את הבנים "הַמַּלְאָךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֶךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵיהֶם וַיִּצְחַק וַיֵּדַגּ לְרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ". "וַיְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים כְּאֲפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה וַיִּשֶׂם אֶת אֲפְרַיִם לְפָנָי מִנְּשֵׁה" (פרק מח')

יעקב קורא לכל בניו על כדי להיפרד מהם ולברך אותם. הוא בוחר בברכות סמליות לבניו לפי אופיו של כל בן ועל פי תכונותיו. בברכות יעקב משווה את בניו לחיות שונות שאופיים דומה לאופי הבן. לאחר מותו של יעקב, בניו מקיימים את שבועתו וקוברים אותו במערת המכפלה. אחיו של יוסף חוששים שכעת, כשיעקב מת, ינקום בהם יוסף על מה שעשו לו, אך יוסף מרגיעם, ומבטיח להם שאין בליבו טינה כלפיהם.

כעבור שנים- כשמבין יוסף שקרבים ימיו למות, מבקש גם הוא להיקבר בארץ כנען. כמו יעקב גם הוא מתנבא על כך שיבוא היום וה' ישיב את בני ישראל חזרה לארץ כנען.

"וְהָיָה כִּי יִפְקֹד וַיִּפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב" (נ, כד)

יוסף נפטר בגיל מאה ועשר שנים, ובכך מסתיים ספר בראשית. בניו של יעקב, צאצאיו של אברהם, הם עכשיו בני ישראל, עם גדול הנמצא במצרים.

הפרשה ואני: ויחי

לפי פרשנים שונים, הכוונה במילים "בן יברך ישראל" שברכה זו תהיה נוסח קבוע של ברכה בה יברך ההורה את ילדיו.

במה ההורים שלי מברכים אותי בד"כ? במה הייתי רוצה לברך אותם?

"חזק חזק ונתחזק" הגענו לסיומו של חומש בראשית!

כשמסיימים בבתי הכנסת את הקריאה בחומש מן החומשים, קוראים "חזק חזק ונתחזק". ביטוי זה מבוסס על קריאתו של יואב שר הצבא של דוד בצאתו לקרב: "חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו וה' יעשה הטוב בעינינו" נוהגים להגות "ונתחזק".

מדוע לדעתכם נהוג לומר פסוק זה לפני

השינה?

מה אתם עושים רגע לפני שאתם נרדמים?

כתבו או שחפו חבר/ה

יעקב מאמין שיש מלאך הגואל אותו מצרות ודאות, האם גם לכם יש מישהו שמגן עליכם ושומר עליכם שלא יקרו לכם דברים רעים? כאן תוכלו לכתוב בקשה איתו לפני השינה. קפלו את פתת הדף כדי לשמור בסוג את הבקשה שלכם.

"כאפרים וכמנשה"

ברכת הבנים היא ברכה הנהוגה בחלק מקהילות ישראל, בה ההורים מברכים את ילדיהם בליל שבת או מוצאי שבת ובערב יום הכיפורים, נוסח הברכה פותח בפסוק מברכת יעקב: וְשִׁמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה. לבנות הותאמה הברכה: וְשִׁמְךָ אֱלֹהִים כְּשֵׁרָה רַבָּה רָחֵל וְלָאָה. המשך הברכה לקוחה מברכת כהנים.

”וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵמֹר: בֶּן יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאֵמֹר: יְשׁוּמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה”

המלאך הגאל אתי מכל-רע יברך את-הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ

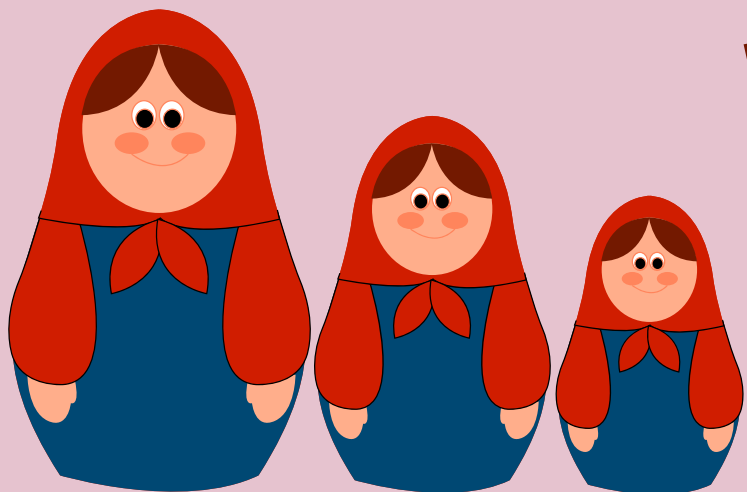

יעקב מזכיר את "אבותיו" ברבים, ולא רק את אביו יצחק- אלא גם את סביו אברהם ומברך את נכדיו ומבקש ששמו ושם אבותיו יקראו בהם. איזו ברכה עברה מדור לדור במשפחת האבות?

האם גם במשפחתכם יש ברכה שעוברת מדור לדור? ציירו או כתבו אותה:

פרשת ויזחי

"ושם אבותי"

פרשת ויחי מה בפרשה

יעקב חש שחייו קרבים לסופם. הוא קורא ליוסף בנו ומשביע אותו שלא יקבור אותו במצרים, אלא בארץ כנען בקבר אבותיו.

יוסף מגיע עם שני בניו ליעקב החולה. יעקב מספר ליוסף על הבטחת הקב"ה אליו בדבר ריבוי צאצאיו וירושת הארץ, ומזכיר את מות רחל, אשתו האהובה ואימו של יוסף. יעקב מברך את יוסף ואת בניו מנשה ואפרים, ומכלילם כבניו למרות שהם נכדיו. הוא שם את יד ימינו על ראשו של אפרים הצעיר, ואת יד שמאל על ראשו של מנשה, הבכור. יוסף רואה זאת ונבון. הוא מנסה להעביר את יד ימין של יעקב מאפרים למנשה. יעקב חלש וכמעט שאינו רואה אך הוא מתעקש לברכם כך. הוא מספר ליוסף כי הוא יודע שאפרים הצעיר ירבה ויתברך יותר מאחיו המבוגר ממנו. יעקב מברך את הבנים "הַמְּלֶאךָן הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֶךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וַיֵּשֶׁם אֲבֹתֵי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיִּדְגּוּ לֹרֵב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ". "...יְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹמֹר יְשׁוּמָךְ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁם אֶת אֶפְרַיִם לְפָנַי מִנַּשֶּׁה" (פרק מח)

יעקב קורא לכל בניו על כדי להיפרד מהם ולברך אותם. הוא בוחר בברכות סמליות לבניו לפי אופיו של כל בן ועל פי תכונותיו. בברכות, יעקב משווה את בניו לחיות שונות שאופיים דומה לאופי הבן. לאחר מותו של יעקב, בניו מקיימים את שבועתו וקוברים אותו במערת המכפלה. אחיו של יוסף חוששים שכעת, כשיעקב מת, ינקום בהם יוסף על מה שעשו לו, אך יוסף מרגיעם, ומבטיח להם שאין בליבו טינה כלפיהם.

כעבור שנים - כשמבין יוסף שקרבים ימיו למות, מבקש גם הוא להיקבר בארץ כנען. כמו יעקב גם הוא מתנבא על כך שיבוא היום וה' ישיב את בני ישראל חזרה לארץ כנען. "וְהָיָה כִּי יָפֶקֶד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב" (נ, כד)

יוסף נפטר בגיל מאה ועשר שנים, ובכך מסתיים ספר בראשית. בניו של יעקב, צאצאיו של אברהם, הם עכשיו בני ישראל, עם גדול הנמצא במצרים.

"וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאַפְיוֹ אֲרָצָה"

יוסף מביא את שני בניו אל אביו יעקב. יעקב החולה שוכב על מיטתו אך בואם משפיע עליו "וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל-הַמֶּטֶה" יעקב יושב, מבקריו סביר להניח עומדים מעליו. הוא מבקש לברך את נכדיו, שאותם הוא מחשיב כבניו שלו "לִי-הֵם" ואכן אפרים ומנשה - בני יוסף הם חלק משנים עשר השבטים - יוצאי בני יעקב. לאחר שיעקב מברך את הבנים יוסף ובניו משתחוים ליעקב.

- ציירו בדמיונכם את ההשתחויה שבפסוק. מי נמצא מעל מי בראשית המפגש? מי נמצא מעל מי ברגע ההשתחוות?
- מדוע מבקש יוסף מבניו להשתחוות? מה מבטאת ההשתחוות?

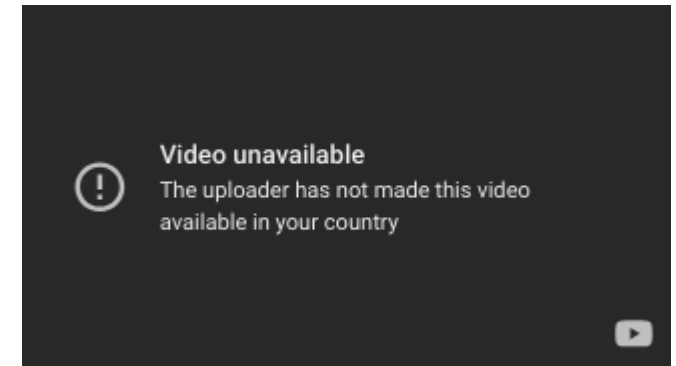
צפו בחבר הכנסת גדי יברקן המקבל את אמו ביום השבעתו בכנסת:

- האם גם אתם נוהגים כך בהוריכם? מה דעתכם על נוהג זה?
- האם אתם מכירים מנהגים במשפחתכם שמטרתם הבעת כבוד למבוגרים? כיצד אתם מכבדים את הוריהם וסבתכם או סבתותיכם?

פרשת ויחי לימוד ושיח

שיר לפרשה:

הַמִּלְאָן הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל-רָע יִבְרַךְ אֶת-הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם
שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחַק וַיִּדְגּוּ לְרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ

להאזנה

הפסוק הזה הוא חלק מברכת יעקב לאפרים ומנשה. ברכה זו נהוג לומר בהמשך ל"קריאת שמע שעל המיטה" וכן בשמחת תורה בעליית הנערים לקריאה בתורה.

וְשֵׁם אֲבוֹתַי

- מיהו המלאך שגאל את יעקב?
- למה לדעתכם מתכוון יעקב במילים "ויקרא בהם שמי ושם אבותיי"?
- מדוע יעקב מזכיר את "אבותיו" רבים ולא "אביו" ביחיד?
- איזו ברכה יש לאבותיכם ואמותיכם שעוברת מדור לדור במשפחה?

פרשת ויחי

שרים יחד

"כאפרים וכמנשה"

ברכת הבנים היא ברכה הנהוגה בחלק מקהילות ישראל, בה ההורים מברכים את ילדיהם בליל שבת או מוצאי שבת ובערב יום הכיפורים, נוסח הברכה פותח בפסוק מברכת יעקב: **יְשׁוּמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה**. לבנות הותאמה הברכה: **יְשׁוּמְךָ אֱלֹהִים כְּשָׁרָה רְבֵקָה רָחֵל וְלֵאָה**. המשך הברכה לקוחה מברכת כהנים.

"יְשׁוּמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה"

יעקב מזכיר את "אבותיו" ברבים, ולא רק את אביו יצחק - אלא גם את סביו אברהם ומברך את נכדיו ומבקש ששמו ושם אבותיו יקראו בהם.

- איזו ברכה עברה מדור לדור במשפחת האבות?
- האם גם במשפחתכם יש ברכה שעוברת מדור לדור? ציירו או כתבו אותה.
- מדוע לדעתכם נהוג לומר פסוק זה לפני השינה?
- מה אתם עושים רגע לפני שאתם נרדמים? כתבו או שתפו חבר/ה

הפרשה ואני: ויחי

- במה ההורים שלי מברכים אותי בד"כ?
- במה הייתי רוצה לברך אותם?

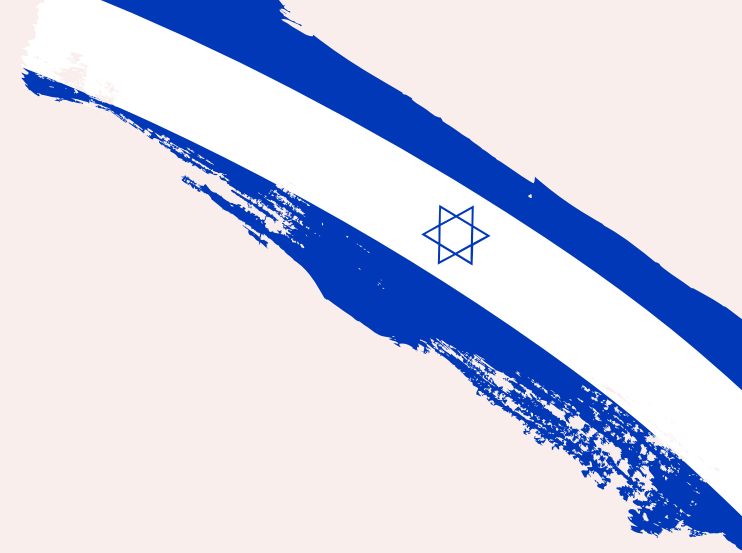

פרשת ויחי יוצרים

צף לפרשה

ענו על השאלות והמשיחות
בצף לפרשה

”חֲזַק וְנִתְחַזַּק
בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ.
וְה' יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינֵינוּ”

שבת שלום!